

GÜVENLİKTEN İSTİKRAR ARAYIŞINA

KAZİMİ HÜKÜMETİNİ BEKLEYEN SORUNLAR

NİDA ALOBAYDİ

Telif Hakkı

Bu yayının tüm hakları ASGAM Anadolu Strateji ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi'ne aittir. ASGAM'ın izni olmadan yayının bir kısmı veya tümü kullanılamaz veya yayınlanamaz. Yayın kaynak gösterilmek suretiyle kullanılabilir. Çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına ait olup ASGAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır

info@asgam.org

www.asgam.org

İçindekiler

<i>Giriş</i>	4
<i>Yeni kurulan hükümetin etkileri ve zorluklar</i>	6
<i>1- Güvenlik</i>	6
<i>2- ABD-İran Gerilimi ve Onlarla Olan İlişkiler</i>	6
<i>3- IKBY ile İlişkiler</i>	7
<i>4- Ekonomi</i>	7
<i>5- Sağlık</i>	8
<i>6- Erken Tarihte Yapılması Planlanan Seçimler</i>	8
<i>7- Göçmen Sorunu</i>	8
<i>Sonuç</i>	8
<i>KAYNAKÇA</i>	10

Giriş

Irak'ın siyasi mecrasının on yedi yıldan beri istikrarı yakalayamadığı ve özellikle de son altı ay içerisinde daha da kompleks bir hâle dönüştüğü genel kabul görmektedir. 1 Ekim 2019 tarihinde Bağdat'ta başlayıp Irak'ın geneline yayılan, barışçıl olarak nitelendirilen ve Irak'ı temsil eden bağımsız bir hükümet talebiyle başlayan protestolar sonucunda ve özellikle Iraklı Şii Mercî tarafından yapılan istifa çağrısından sonra Irak Başbakanı Adil Abdülmehdi, 30 Kasım 2019'da istifasını sunmuş ve istifası parlamento tarafından kabul edilmiştir.

Başbakanlık makamına yeni adayın seçilmesi için Irak'ın Yeni Anayasasının 76. maddesinde; Cumhurbaşkanı'nın 15 gün içerisinde en fazla sandalyeye sahip olan siyasi kitlenin adayını Bakanlar Kurulu'nu oluşturmakla görevlendirmesi gerektiği yer almaktadır. Bundan ötürü Cumhurbaşkanı Salih, 1 Şubat 2020'de aday olarak eski iletişim bakanı Muhammed Tevfik Allavi'yi hükümeti kurmakla görevlendirmiştir. Ancak Allavi'nin hükümeti kurmakla görevlendirilmesi birçok itiraz yol açmış, Allavi ismine karşı çıkanların başında ise eski başbakan ve Kanun Devleti Koalisyonun'un lideri Nuri El Maliki gelmiştir.

Allavi ismine protestocular da karşı çıkmıştır. Allavi ismi sonrası yapılan protestoların daha da şiddetlendiği (özellikle ilk tepkinin Bağdat

meydanlarından geldiği) ve protestocuların, "Allavi kabul edilemez" sloganlarıyla sert bir şekilde tepkilerini gösterdiği görülmüştür. Irak Anayasası'nın 76. Maddesine göre başbakanlığa seçilen yeni aday, kabine üyelerini 30 gün içerisinde tespit eder. Allavi belirlenen süre zarfında kabine üyelerinin isimlerini sunmasına rağmen Kürt ve Sünni koalisyonlarının özel istekleri sonucunda müzakereler olumsuz sonuçlanmış ve Allavi yeni hükümeti kurma görevinden çekildiğini açıklamıştır.

Allavi'nin çekilmesinin ardından Irak Cumhurbaşkanı 16 Mart'ta Necef eski valisi ve Zafer Koalisyonu yöneticilerinden olan Adnan el-Zürfi'yi hükümeti kurmakla görevlendirmiştir. Ancak el-Zürfi, hükümeti kurmak için anayasanın tanıdığı süre dolmadan 8 Nisan'da özür dileyerek görevden çekildiğini bildirmiştir. Bu durum karşısında cumhurbaşkanı yeni bir aday belirlemek zorunda kalırken, bu defa siyasi partilerden tamamen bağımsız bir ismi aday olarak göstermeyi tercih etmiştir. Irak halkının ve protestocuların talepleri de bağımsız bir ismin aday gösterilmesi noktasında olmuştur.

Ancak söz konusu bağımsız aday gösterilmesi sürecinin her ne kadar halkın talepleri ile olsa da diğer parti gruplarıyla yapılan olumlu görüşmelerin bir sonucu olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle, bazı araştırmacılara ve Haider Al-Barzanji gibi akademisyenlere göre, El-Kazımı'nın adaylığı uzlaşma adaylığı olarak

adlandırılabilir. 2016 yılından beri Irak Ulusal İstihbarat Servisi başkanı olan ve 9 Nisan'da adaylığa seçilen bağımsız aday Mustafa el-Kazımı'nın seçilmesinde, Irak halkının, özellikle de öfkeli protestocuların Covid-19 sebebiyle protestocuların meydanlarda bulunmaması da bir fırsat olarak değerlendirildiği ifade edilebilir.

Aday olarak gösterilmesinin ardından el-Kazımı yaptığı ilk açıklamada "Irak hükümetinin başbakanlığını yürütme görevine teklif edilmem ile halkın önünde kurulacak hükümetin Irak halkının beklentileri ve taleplerine en büyük önceliği veren, ülkenin egemenliğini koruyan, hakları koruyan, krizleri çözmek için çalışan ve ekonomiyi ileriye doğru taşıyan hükümeti kurmak için çalışmayı halka taahhüt ediyorum." ifadelerini kullanmıştır. Nitekim Irak'ın işsizlik, yolsuzluk, güvenlik, ekonomi, sağlık ve kamu hizmetlerinin yetersizliği başlıca sorunlarından. El-Kazımı'nın hükümet kurma programına parlamento tarafından onayı aldıktan sonra belirlenen yeni hükümet bakanlarıyla birlikte anayasa yeminini edilmesi için 7 Mayıs tarihi belirlenmiştir. El-Kazımı'nın belirlediği kabinede 20 bakanlık koltuğu belirlenmişken iki bakanlık ise henüz net değildir. 329 milletvekilinden sadece 266 ismin katıldığı yemin töreninde Kazımı, meclis tarafından onaylanmayan Kültür ve Turizm, Göç ve Göçmenler, Adalet, Ticaret ve Tarım Bakanlıklarının isimlerini sunma taahhüdünün yanı sıra Dışişleri ve Petrol

Bakanlıkları üzerindeki oylamayı erteleme çağrısında bulunarak yeminini yerine getirmiştir. El-Kazımı'nın parlamentodan kabinesi için gereken güvenoyunu alması üzerine Irak halkının hükümeti destekleyenler ve desteklemeyenler şeklinde bölündüğü söylenebilir. Yeni hükümetin güvenoyu almasından iki gün sonra başta Bağdat olmak üzere Irak'ın genelinde protestolar düzenlenirken, protestocular, seçilen hükümeti mezhep kotası olarak nitelendirmiştir.

Kurulan el-Kazımı'nın hükümetinin kabinesinde Şii (9 Bakan), Sünni (5 Bakan) ve Kürtleri temsil eden 1 Bakan bulunurken Türkmenleri temsil edebilecek hiçbir aday gösterilmemiştir. Ayrıca parlamentoya sunulan ve aralarında 1 Hristiyan bakanın da bulunduğu toplam beş bakanın ret aldığı görülmüştür.

el-Kazımı'yi ve kabinesini desteklemeyenler şöyle sıralanabilir :

- Irak parlamentosunda, Iyad Allawi liderliğindeki "Ulusal" koalisyon, yaklaşan parlamento oturumunun boykot edilmesini ve Mustafa Al-Kazemi hükümetine güvenoyu verilmemesi gerektiğini duyurmuştur.
- Irak parlamentosunda Nuri el-Maliki liderliğindeki "Kanun Devleti" Koalisyonu Mustafa el-Kazımı hükümetine güvenoyu verilmemesi gerektiğini duyurmuştur.

- Irak'ta bulunan Hizbullah, Mustafa el-Kazimi'yi hükümeti kurmakla görevlendirmeyi "savaş ilanı" olarak adlandırmış ve ülkedeki siyasi ve popüler güçlere onu reddetme çağrısında bulunmuştur.

Yeni kurulan hükümetin etkileri ve zorluklar

Başbakan El-Kazimi bakanlık kabinesini tamamlanmamasına ve bazı partilerin memnuniyetsizliğine rağmen yeni hükümeti kurabilmiştir. Parlatentonun hükümetiyle ilgili aldığı onaydan sonra el-Kazimi, "Irak'ın egemenliği, güvenliği, istikrarı ve refahı bizim yolumuzdur." Açıklamasını yapmıştır. Mustafa el-Kazimi başkanlığındaki yeni Irak hükümetinin önünde ülke tarihinde görülen en zor dönemlerden birinin olduğu söylenebilir. Bu zorlukları şu şekilde sıralanabilir;

1- Güvenlik

Irak'ın altı aydan bu yana yaşadığı siyasi belirsizlikten istifade eden DEAŞ militanlarının, Irak'ın bazı şehirlerinde yeni saldırılar gerçekleştirdiği görülmektedir. DEAŞ, ülkede ortaya çıkan güvenlik boşluğunu kullanarak, Haşdi Şabi Güçleri, Irak Güvenlik Güçleri ve Peşmerge ile çatışmalara girmiştir. Peşmerge ile diğer güçler arasında henüz herhangi bir işbirliğinin yapılmaması da sorunu daha da büyütmektedir. El-Kazimi, göreve başlamasının ardından yaptığı açıklamada aldıkları iki önemli

kararı duyurmuştur. Halk tarafından bu beklenmedik kararlardan birincisi Eylül ayında görevden alınan Terörle Mücadele Birimleri Komutanı Abdülvahap el-Saidi'nin görevine iadesi ve Terörle Mücadele Servisi başkanlığına terfi etmesi olmuştur.

Yeni başbakanın almış olduğu bu kararla ülkenin güvenliği noktasında önemli bir adım attığını söylemek mümkündür. İkinci kararı ise Irak halkının kanının dökülmesine sebep olanları cezalandıracağına ve protestoların başlangıcından bugüne kadar tutuklanan bütün protestocuların serbest bırakılacağına dair taahhütte bulunması olmuştur. Bilindiği üzere, 1 Ekim 2019'dan bu yana devam eden protestolarda İnsan Hakları Komisyonu'na göre 543 gösterici yaşamını yitirirken 30 bine yakın kişi de yaralanmıştır. Ayrıca 2005'ten Abdülmehdi'nin istifasına kadar, silah bulundurma ve toplama hakkının sadece devlete ait olması kuralının uygulanmaması sonucunda milis örgütlerinin silahlara sahip olması, el-Kazimi hükümeti için devam eden önemli sorunlardan birini oluşturduğu söylenebilir.

2- ABD-İran Gerilimi ve Onlarla Olan İlişkiler

El-Kazimi'ye yakın olan bir siyasetçiye göre 2016 yılından beri Irak Ulusal İstihbarat Servisi başkanlığını yürüten Kazimi hem ABD hem de İran ile iyi ilişkilere sahip bir isimdir. Bunun ardından el-Kazimi, güvenoyu aldıktan sonra

yaptığı açıklamasında, ülkesinin hesapların tasfiyesi için bir saha olmayacağını vurgulamıştır. Ardından başbakan olarak seçildikten iki gün sonra hem ABD'nin hem de İran'ın Büyükelçileriyle bir araya gelmiştir.

Amerikan büyükelçisi ile görüşmesinin ardından el-Kazımi, Irak'ın egemenliğini ve birliğini sağlamak için ABD ile stratejik görüşmeler yürütmek için bir komite kurulduğunu belirtmiştir. El-Kazımi, İran büyükelçisi ile yaptığı görüşme sırasında, Irak'ın terörizmin bir geçidi, karargahı veya hesapların tasfiyesi için bir saha olmayacağını bildirmiştir. İran'ın ve ABD'nin Irak'taki etkisi göz önüne alındığında El-Kazımi hükümetinin bu iki ülke arasında dengeyi kurması gerekmektedir. Öte yanda el-Kazımi her ne kadar dengeyi kurmaya çalışacağını işaretlerini verse de ABD'nin Irak'taki askerleri ile İran yanlısı Şii milis güçleri arasındaki gerilim devam edeceği ifade edilebilir.

3- IKBY ile İlişkiler

Kürdistan Demokrat Partisi, Mustafa el-Kazımi ile yapılan görüşmelerin sonucunda kendilerine üç bakanlık verileceği üzerine müzakereler edildiğini fakat sunulan adaylarının el-Kazımi tarafından seçilmesi özgürlüğüne bıraktığını açıklasa da parlamentoya sadece iki adayın ismi sunulmuş ancak Adalet bakanlığı için ismi sunulan Kürt aday güvenoyu alamamıştır. Bir önceki hükümette Kürt temsilcinin bulunduğu Maliye bakanlığı ise

el-Kazımi hükümetiyle Şiilere tahsis edilmiştir. Öte yandan bilindiği üzere, 2003'ten bu yana kurulan her hükümette Kürtlere 3 veya 4 bakanlık tahsis edilmiştir.

Yeni kurulan hükümetin Dışişleri Bakanlığı'na el-Kazımi tarafından aday sunulmamasının sebebi de KDP tarafından sunulan ismin kabul edilmemesidir. Bundan dolayı tamamlanmayan bakanlık kabinesi için görüşmelerin devam edeceği, öte yandan IKBY Bağdat merkezliyle memurların ve Peşmerge güçlerinin maaşları ve petrol meselesi görüşüleceği diğer önemli hususlardır ve bunun için bir komite göndereceği beklenmektedir. Bağdat ile Erbil arasında uzun yıllardan bu yana sorun haline gelen memur maaşları ve petrol meselesinin el-Kazımi döneminde de en önemli başlıklar olmayı sürdüreceği değerlendirilebilir.

4- Ekonomi

Petrol fiyatlarındaki büyük düşüşün yol açtığı kayıplar, Covid-19 pandemisi, Abdülmehdi'nin istifası ve 1 Ekim'den bu yana devam eden protestolar nedeniyle Irak ekonomisinde ciddi bir gerileme meydana gelmiştir. Yapılan resmi açıklamalara göre Irak devleti bu yılın başından bu yana 11 milyar dolar finansal gelir kaybetmiştir.

BM Irak Özel Temsilcisi Jeanine Hennis-Plasschaert, BM Güvenlik Konseyi'nde Irak'taki

gelişmeleri aktarırken Irak'ın aylık petrol gelirlerinin Şubat ve Nisan ayları arasında 6 milyar dolardan 1.4 milyar dolara düştüğünü ve küresel finansal sistemin her yerde tükenirken, uluslararası finansmana erişimin her zamankinden daha zor olacağını açıklamıştır. Bu nedenle El-Kazimi hükümetinin önündeki en zorlayıcı konulardan biri de ekonomide yaşanan ve ileriki dönemde daha fazla yaşanabileceği öngörülen finansal kayıplar için alternatif çözümler bulmak zorundadır. Irak halkının refah seviyesinin düşük olması, yolsuzluk ve diğer sorunlar da ülke ekonomisinin aşması gereken başlıklar arasında yer almaktadır.

5- Sağlık

El-Kazemi hükümeti için büyük bir tehlike oluşturan en önemli sorun ise Covid-19 pandemisidir. Mart ayında Abdülmehdi hükümetinin aldığı önlemlere rağmen ülke genelinde vaka sayısının artmakta olduğu söylenebilir. Salgının ülkeye yayılmasının önlenmesi için El-Kazimi hükümetine güvenoyu aldıktan sonra Irak Parlamentosunun önünde yaptığı konuşma esnasında iki binden fazla Irak'lıya bulaşan ve yüzün üzerinde insanın ölümüne sebep olan Corona virüs salgınıyla mücadeleye öncelik vereceğini açıklamıştır.

6- Erken Tarihte Yapılması Planlanan Seçimler

El-Kazimi, Irak'ın iç ve dış politikasındaki sorunları çözenin, ülkeyi bulunduğu kaostan çıkarmak için yapılması gereken erken seçimlere götüreceğini taahhüt etmiştir. Fakat bazı uzmanlar, bunun bir ile iki yıl içinde yerine getirilmesinin mümkün olmadığı görüşündedir. El-Kazimi hükümetinin, bu mücadelede büyük zorluklarla karşı karşıya olduğuna dikkat çekilmektedir.

7- Göçmen Sorunu

DEAŞ'ın Musul'a girmesinin ardından askeri operasyonun başlatılmasıyla birlikte binlerce kişi Musul'u terk etmek zorunda kalmıştır. IKYB bölgesinde bulunan yüzbinlerce göçmen, kamplara yerleştirilmiştir. Göçmen sorunu her ne kadar siyasi gündemde arka planda kalsa da bu sorunun ivedilikle çözülmesi için bir programa ihtiyaç duyulmaktadır. Göç sorunu El Kazimi hükümetinin önündeki en büyük sorunlardan biri olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç

Ekim 2019'da Bağdat'ta başlayıp ülke geneline yayılan, ve bağımsız bir hükümet talebinin dile getirildiği protestoların ardından Adil Abdülmehdi, 30 Kasım 2019'da istifa etmiştir. Abdülmehdi'nin istifasının ardından yeni hükümetin kurulması için Cumhurbaşkanı Salih

tarafından görevlendirilen iki isim başarısız olmuştur. Allavi ve Zürfi'nin hükümeti kuramamasının ardından Salihi tarafından görevlendirilen üçüncü aday olan Irak Ulusal İstihbarat Servisi başkanı Mustafa el-Kazımı yeni hükümeti kurmuştur.

Irak Parlamentosu tarafından Kazımı kabinesi onaylanırken, Kültür ve Turizm, Göç ve Göçmenler, Adalet, Ticaret ve Tarım Bakanlıkları için sunulan isimler onaylanmamış, Kazımı bu isimlerin yanı sıra Dışişleri ve Petrol Bakanlıkları için aday sunacağı taahhüdü ile yeminini yerine getirmiştir. El-Kazımı bakanlık kabinesini tamamlanmamasına ve bazı partilerin memnuniyetsizliğine rağmen yeni hükümeti kurabilmiştir.

Mustafa el-Kazımı başkanlığındaki yeni Irak hükümetinin önünde güvenlik, ekonomi, sağlık, göçmen meselesi gibi farklı başlıklardan oluşan birçok zorluk bulunmaktadır. Yine ABD ile İran arasında yaşanan gerilimin ülkenin istikrarını olumsuz etkilemesi, DEAŞ'ın yeniden saldırılar başlatması, IKBY ile olan ilişkiler, erken seçimlerle ilgili takvimin oluşturulması ve işsizlik sorunu Kazımı'nın önünde zorlu bir süreç olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

El Bashyer, “استقالة حكومة عادل عبد المهدي في العراق”, Kasım 2019, <https://elbashayer.com/2438224/2019/11/29/%d8%a5%d8%b3%d8%aa%d9%82%d8%a7%d9%84%d8%a9-%d8%ad%d9%83%d9%88%d9%85%d8%a9-%d8%b9%d8%a7%d8%af%d9%84-%d8%b9%d8%a8%d8%af-%d8%a7%d9%84%d9%85%d9%87%d8%af%d9%8a-%d9%81%d9%8a-%d8%a7%d9%84%d8%b9%d8%b1%d8%a7/>

Al Hadath, “العراق.. توافق على محمد علاوي لرئاسة الحكومة”, Mayıs 2020 <https://www.alhadath.net/alhadath/iraq/2020/01/30/%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82-%D8%A7%D8%AA%D8%AC%D8%A7%D9%87-%D9%84%D8%AA%D9%83%D9%84%D9%8A%D9%81-%D9%85%D8%AD%D9%85%D8%AF-%D8%B9%D9%84%D8%A7%D9%88%D9%8A-%D8%A8%D8%AA%D8%B4%D9%83%D9%8A%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D9%83%D9%88%D9%85%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82%D9%8A%D8%A9.html>

Aljazeera, “الرئيس العراقي يبدأ مشاورات لاختيار رئيس”, Mart 2020,

”جديد للوزراء بعد اعتذار علاوي”, <https://www.aljazeera.net/news/politics/2020/3/2/%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82-%D8%A7%D9%84%D8%B1%D8%A6%D9%8A%D8%B3-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D9%83%D9%88%D9%85%D8%A9-%D9%85%D8%AA%D8%B8%D8%A7%D9%87%D8%B1%D9%88%D9%86-%D8%A3%D8%AD%D8%B2%D8%A7%D8%A8>

NRT TV, “مصدر: الزرفي ينسحب من مهمة التكليف.. وترشيح”, Nisan 2020, <http://www.nrttv.com/AR/News.aspx?id=24988&MapID=2>

Aljazeera, “بعد مخاض سياسي عسير.. هذه تفاصيل تكليف الكاظمي”, Nisan 2020, <https://www.aljazeera.net/programs/behindthenews/2020/4/9/%D9%87%D8%B0%D9%87-%D8%AA%D9%81%D8%A7%D8%B5%D9%8A%D9%84-%D8%AA%D9%83%D9%84%D9%8A%D9%81-%D8%A7%D9%84%D9%83%D8%A7%D8%B8%D9%85%D9%8A-%D8%A8%D8%AA%D8%B4%D9%83%D9%8A%D9%84>

العراق.. الزرفي ينسحب والكاظمي يُكلف بتشكيل”, Nisan 2020, <https://alnassrnews.com/24222/show>

Iraqi Parliament Council, “مجلس النواب يمنح الثقة لحكومة رئيس”, مجلس الوزراء الكاظمي و15 وزيراً, Mayıs 2020, <https://ar.parliament.iq/2020/05/07/%d9%85%d8%ac%d9%84%d8%b3-%d8%a7%d9%84%d9%86%d9%88%d8%a7%d8%a8-%d9%8a%d9%85%d9%86%d8%ad-%d8%a7%d9%84%d8%ab%d9%82%d8%a9-%d9%84%d8%ad%d9%83%d9%88%d9%85%d8%a9-%d8%b1%d8%a6%d9%8a%d8%b3-%d9%85%d8%ac%d9%84/>

BBC Arabic, “حكومة مصطفى الكاظمي: هل تحميها توافقات?”, “الضرورة?”, Mayıs 2020, <https://www.bbc.com/arabic/middleeast-52578467>

Masrawy, “انتلاف "الوطنية" العراقي يقرر عدم التصويت لحكومة الكاظمي”, Mayıs 2020, https://www.masrawy.com/news/news_publicaffairs/details/2020/5/3/1778705/%D8%A7%D8%A6%D8%AA%D9%84%D8%A7%D9%81-%D8%A7%D9%84%D9%88%D8%B7%D9%86%D9%8A%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82%D9%8A-%D9%8A%D9%82%D8%B1%D8%B1-%D8%B9%D8%AF%D9%85-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B5%D9%88%D9%8A%D8%AA-%D9%84%D8%AD%D9%83%D9%88%D9%85%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%83%D8%A7%D8%B8%D9%85%D9%8A

Al Masalah, “دولة القانون يعلن رسمياً عدم التصويت لصالح حكومة الكاظمي في البرلمان”, Mayıs 2020, <https://almasalah.com/ar/news/191905/%D8%AF%D9%88%D9%84%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%82%D8%A7%D9%86%D9%88%D9%86-%D9%8A%D8%B9%D9%84%D9%86-%D8%B1%D8%B3%D9%85%D9%8A%D8%A7-%D8%B9%D8%AF%D9%85-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B5%D9%88%D9%8A%D8%AA-%D9%84%D8%B5%D8%A7%D9%84%D8%AD-%D8%AD%D9%83%D9%88%D9%85%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%83%D8%A7%D8%B8%D9%85%D9%8A-%D9%81%D9%8A>

%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%B1%D9%84%D9%85%D8%A7%D9%86

Anadolu Ajansı, " حزب الله " العراقي: تكليف الكاظمي بتشكيل "إعلان حرب", Nisan 2020, <https://www.aa.com.tr/ar/%D8%A7%D9%84%D8%AF%D9%88%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A8%D9%8A%D8%A9/%D8%AD%D8%B2%D8%A8-%D8%A7%D9%84%D9%84%D9%87-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82%D9%8A-%D8%AA%D9%83%D9%84%D9%8A%D9%81-%D8%A7%D9%84%D9%83%D8%A7%D8%B8%D9%85%D9%8A-%D8%A8%D8%AA%D8%B4%D9%83%D9%8A%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D9%83%D9%88%D9%85%D8%A9-%D8%A5%D8%B9%D9%84%D8%A7%D9%86-%D8%AD%D8%B1%D8%A8-/1800316>

SWI Info, " برلمان العراق يوافق على حكومة رئيس الوزراء الجديد "، الكاظمي", Mayıs 2020, <https://www.swissinfo.ch/ara/reuters/%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%A8--%D8%A8%D8%B1%D9%84%D9%85%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82-%D9%8A%D9%88%D8%A7%D9%81%D9%82-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%AD%D9%83%D9%88%D9%85%D8%A9-%D8%B1%D8%A6%D9%8A%D8%B3-%D8%A7%D9%84%D9%88%D8%B2%D8%B1%D8%A7%D8%A1-%D9%85%D8%B5%D8%B7%D9%81%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%83%D8%A7%D8%B8%D9%85%D9%8A/45742512>

Arabic RT, " البيشمركة تدعو القوات العراقية لسد الفراغ الأمني مع " داعش " عودة", Mayıs 2020, https://arabic.rt.com/middle_east/1112871-%D8%A7%D9%84%D8%A8%D9%8A%D8%B4%D9%85%D8%B1%D9%83%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%82%D9%88%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82%D9%8A%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%81%D8%B1%D8%A7%D8%BA-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%85%D9%86%D9%8A-%D8%B9%D9%88%D8%AF%D8%A9-%D8%AF%D8%A7%D8%B9%D8%B4/

Arabic RT, " الكاظمي يكلف الفريق الركن عبد الوهاب الساعدي برئاسة " جهاز مكافحة الإرهاب", Mayıs 2020, https://arabic.rt.com/middle_east/1112332-%D8%A7%D9%84%D9%83%D8%A7%D8%B8%D9%85%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D8%A7%D8%B9%D8%AF%D9%8A-%D8%B1%D8%A6%D8%A7%D8%B3%D8%A9-%D8%AC%D9%87%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%83%D8%A7%D9%81%D8%AD%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%A5%D8%B1%D9%87%D8%A7%D8%A8/

Aljazeera, " التقى سفيرى واشنطن وطهران.. الكاظمي يؤكد: العراق لن " يكون ساحة لتصفية الحسابات", Mayıs 2020, <https://www.aljazeera.net/news/politics/2020/5/9/%D8%A7%D9%84%D9%83%D8%A7%D8%B8%D9%85%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%81%D9%8A%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%85%D9%8A%D8%B1%D9%83%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%A5%D9%8A%D8%B1%D8%A7%D9%86%D9%8A>

Al Hadath, " أكثر من 500 قتيل في العراق منذ بدء الاحتجاجات", Mayıs 2020, <https://www.alhadath.net/alhadath/iraq/2020/02/07/%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82-%D8%A3%D9%83%D8%AB%D8%B1-%D9%85%D9%86-500-%D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84-%D9%85%D9%86%D8%B0-%D8%A8%D8%AF%D8%A1-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B8%D8%A7%D9%87%D8%B1%D8%A7%D8%AA.html>

Shafaaq, " حكومة مصطفى الكاظمي في مواجهة التحديات على الساحة " العراقية السياسية", Mayıs 2020, <https://www.shafaaq.com/ar/%D9%85%D9%82%D9%80%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%AA/%D8%AD%D9%83%D9%88%D9%85%D8%A9-%D9%85%D8%B5%D8%B7%D9%81%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%83%D8%A7%D8%B8%D9%85%D9%8A-%D9%81%D9%8A-%D9%85%D9%88%D8%A7%D8%AC%D9%87-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%AD%D8%AF%D9%8A%D8%A7%D8%AA-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D8%A7%D8%AD%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%8A%D8%A7%D8%B3%D9%8A%D8%A9->

%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82%D9%8A%D8%A9/

Iraqicp, “الاکراد : حصلنا على ثلاث وزارات في كابينة الكاظمي”,
Nisan 2020,
<https://www.iraqicp.com/index.php/sections/news/35143-2020-04-20-10-05-14>

Erem News, “مرشح وزارة الخارجية العراقية يثير خلافات بين بغداد “ وأربيل”,
Mayıs 2020,
<https://www.eremnews.com/news/arab-world/2259192>

Al Alam TV, “الامم المتحدة تؤكد دعمها للحكومة العراقية الجديدة”,
Mayıs 2020,
<https://www.alalamtv.net/news/4924741/%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%85%D9%85-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%AA%D8%AD%D8%AF%D8%A9-%D8%AA%D8%A4%D9%83%D8%AF-%D8%AF%D8%B9%D9%85%D9%87%D8%A7-%D9%84%D9%84%D8%AD%D9%83%D9%88%D9%85%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82%D9%8A%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D8%AF%D9%8A%D8%AF%D8%A9>

BBC Arabic, “صفحة عربية: مرحلة شائكة أمام الحكومة العراقية “ ,
Mayıs 2020,
<https://www.bbc.com/arabic/inthepress-52599248>